

POZICIJA BANAKA SA ASPEKTA ANALIZE FINANSIJSKIH POKAZATELJA

Sanja Bakić¹, Zdravko Petković²

doi: 10.5937/Oditor2002039B

Originalni naučni rad
UDK
336.71(497.11)"2014/2016"

Abstract

Likvidnost se može definisati kao sposobnost subjekta da izmiri kratkoročne obaveze po dospeću. Predmet ovog istraživanja je analiza položaja banaka na tržištu novca s ciljem utvrđivanja njihove efikasnosti sa aspekta pokazatelja likvidnosti i pokazatelja ROA i ROE banaka. Istraživanje je sprovedeno na osnovu metode analize i sinteze. Rezultati istraživanja obavljenog na primeru Banka Intese a.d. Beograd i Komercijalne banke a.d. Beograd pokazuje da su banke na kraju 2016. ostvarile pozitivan finansijski rezultat i profitirale, a da je bankarski sektor likvidan i da likvidnost ne predstavlja pretnju za finansijsku stabilnost. Da bi se omogućio održivi razvoj poslovne efikasnosti banaka, potrebno je kontinuirano prilagođavanje bankarskog sektora promenama na tržištu.

Ključne reči: likvidnost, pokazatelji poslovanja, pokazatelji prinosa.

JEL: G21

Uvod

Uspešnost funkcionisanja jednog privrednog sistema ogleda se u stabilnim monetarnim i ekonomskim tokovima u jednoj državi. Bankarski sektor čini bitan segment funkcionisanja državnog sistema, te je kao takav pomoću kredita i depozita povezan sa finansiranjem društvene reprodukcije. Bankarski sistem se decenijama menjao i transformisao. Do bržeg razvoja banaka uslovalo je jačanje konkurencije i razvoj nebankarskog sektora (Prdić, 2020), a koji nude proizvode u usluge koje su mnogo slične onim proizvodima i uslugama koje nude banke. Likvidnost se može definisati kao sposobnost subjekta da izmiruje svoje obaveze koje su kratkoročnog karaktera na vreme (Deaton, 1989; Avino, 2019).

¹ Student doktorskih studija, Ekonomski fakultet u Subotici, Univerzitet u Novom Sadu, Segedinski put 9-11, Subotica, Srbija, e-mail: sanja.bakic991@gmail.com

² Klinički centar Srbije, Pasterova 2, Beograd, Srbija

Struktura rada sačinjena je iz tri poglavlja. U prvom poglavlju rada će biti predstavljeno kakva je uloga Banke Intesa a.d. Beograd na novčanom tržištu sa aspekta analize finansijskih pokazatelja (Köster, Pelster, 2017). Dalje, u sledećem poglavlju biće predstavljena uloga Komercijalne banke a.d. Beograd na novčanom tržištu sa aspekta analize finansijskih pokazatelja. U trećem poglavlju ovog rada pažnja će se posvetiti uporednoj analizi Banke Intese i Komercijalne banke.

Predmet i cilj rada

U širem smislu posmatrano predmet ovog rada je pozicija banaka na tržištu novca uopšte, odnosno pozicije sa aspekta ključnih finansijskih pokazatelja u bankarskom sektoru. U tom smislu u okviru ovog najšireg predmeta nalaze se mnogi ekonomski i finansijski instituti koji bliže objašnjavaju esenciju finansijske pozicije i opisuju ga, tako da će u okviru ovog rada biti prezentovani i mnogi prateći segmenti koji ovaj fenomen mnogo detaljnije opisuju i pojašnjavaju. U užem smislu predmet, a mogli bi reći i ono što predstavlja samu srž teme ovog rada je analiza finansijske pozicije Banke Intesa sa jedne, te Komercijalne banke sa druge strane, te komparativni aspekt i analiza ocene finansijskih pozicija na tržištu novca sa aspekta finansijskih pokazatelja. Kroz tako obrađenu, te analiziranu tematiku u najvećoj mogućoj meri biće odgovoreno na izazove postavljenog predmeta ovog rada.

Cilj ovog rada jeste istovremen i konkretan uvid pozicije banaka na novčanom tržištu sa aspekta finansijskih pokazatelja na primerima dve poslovne banke i to Banke Intesa i Komercijalne banke. Prilikom dostizanja ovih ciljeva svakako da bi se moralo analitički pristupiti ovoj problematici u svoj njenoj ukupnosti sa jedne strane, dok će sa druge strane istovremeno biti uvaženi i objektivni činiooci, što je svakako neophodno da bi se došlo do validnog zaključka.

U okviru ovog gore navedenog cilja svakako treba uvrstiti i uporednu analizu Banke Intesa i Komercijalne banke, u poslednjem delu ovog rada. Da bi bio dostignut ovaj cilj sintetički će se pristupiti istom koristeći već prethodno date postavke, te će se kroz analizu istih odgovoriti na zadatu tematiku.

Pozicija Banke Intesa a.d. Beograd na novčanom tržištu sa aspekta analize finansijskih pokazatelja

Analiza likvidnosti Banke Intesa a.d. Beograd

Likvidnost je sposobnost privrednog društva da na vreme izmiruje svoje kratkoročne obaveze, kao što su krediti i kamate, obaveze prema dobavljačima, plate zaposlenih, porezi, što je uslovljeno ravnotežom između ukupne obrtno imovine i kratkoročnog kapitala.

Da bi banka bila permanentno sposobna da pokriva svoje tekuće obaveze neophodna su joj kvalitetna likvidna sredstva, pošto određena aktiva bilansa banke sadrži samo određeni stepen likvidnosti. Visoko likvidna sredstva banaka čine sredstva plaćanja, gotovina i transakcioni depoziti čiji su troškovi konverzije nulti (Abdelbadie, Salama, 2019; Abascal, González, 2019).

Agresivno upravljanje likvidnošću obezbeđuje uvećanje operativnih performansi (Hollmayr, Kühl, 2019; Degl'Innocenti, 2018).

U menadžmentu likvidnosti, koncept likvidnosti se posmatra i prati ili kao stok ili kao tok. Stok koncept posmatra obim aktive u bilansu koje može relativno brzo i jeftino da se transformiše u gotovinu, pošto se upoređuje obim likvidnih sredstava sa očekivanim potrebama za likvidnim sredstvima (Cubillas, Suárez, 2018; Jackowicz, Kozłowski, 2019). Tok koncept, pored sposobnosti banke da konvertuje sopstvene delove aktive u gotovinu, uključuje kreditne i finansijske operacije koje povećavaju priliv gotovine.

Bitan aspekt poslovanja jedne banke jeste održavanje likvidnosti poslovanja. Posledično banka se sreće sa rizikom likvidnosti koji dovodi u pitanje njen opstanak na tržištu.

Bankarski menadžment danas uzima četiri relativno značajna indikatora nelikvidnosti banke: (Kostić, 2020)

1. Po osnovu odobrenih kredita banka nije u mogućnosti da isplaćuje novčana sredstva;
2. Kod centralne banke banka drži niži nivo obaveznih rezervi u odnosu na standarde koji su propisani;
3. Kako bi izvršila naloge svojih komitenata banka nema dovoljan iznos novčanih sredstava na računu kod Centralne banke i
4. Banka nije u stanju da otplaćuje kredite kod Centralne banke, kod drugih banaka i u inostranstvu u utvrđenom roku.

Banka je, po konceptu ofanzivne strategije upravljanja likvidnošću, uvek (teorijski i operativno) likvidna (Mihajlović & Vidić, 2019) :

1. Ako je sposobna da do nedostajućih sredstava pribavi pozajmicama na tržištu novac;
2. Ako poseduje likvidnu aktivu koja je jednaka očekivanoj tražnji za likvidnim sredstvima (gotovina u blagajni, rezerve kod centralne banke, sredstva plaćanja kod korespodentskih banaka) i
3. Ako drži manji iznos likvidnih sredstava i ako raspolaže delovima aktive koje se sa neznatnim troškovima može konvertovati u gotovinu.

Značajni aspekti i determinante likvidnosti su volatinitet, obim, cena, dok je njihova kontrola je izuzetno važna za upravljanje likvidnošću. Osnovni uzroci

za promenu likvidnosti odnose se na informacije koje su asimetrične i rizik (Pastor, Stambaugh, 2003).

U bankarskom poslovanju izraženi su različiti rizici. Jedan od značajnih rizika jeste rizik likvidnosti. Rizik likvidnosti predstavlja rizik da banka neće biti u mogućnosti da izmiruje na vreme svoje dospele obaveze, a što će posledično imati uticaja na profitabilnost i poslovanje banke.

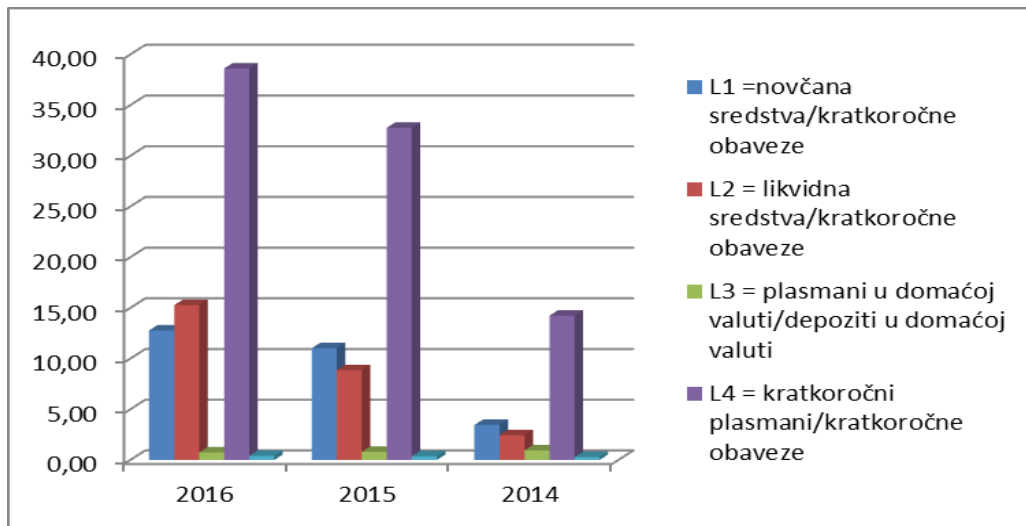
Postojeći nemiri koji su se dogodili na svetskom finansijskom tržištu tokom 2007. godine i tokom 2008. godine su imali velikog uticaja na realnu ekonomiju svetskog i domaćeg finansijskog tržišta. Posledice su bile velike jer su banke morale da otpišu nekoliko stotina milijardi dolara loših kredita. Ove posledice dovele su do mnoštva padova na tržištu kako svetskom, tako domaćem i dovela do problema sa likvidnošću (Brunnermeier, 2009; Wang, Sun, 2019).

Tabela 1: Pokazatelji likvidnosti Banka Intesa a.d. Beograd

Redni broj	Pokazatelji	Struktura		
		2016	2015	2014
1.	L1 = novčana sredstva/kratkoročne obaveze	12,78	11,03	3,46
2.	L2 = likvidna sredstva/kratkoročne obaveze	15,27	8,86	2,45
3.	L3 = plasmani u domaćoj valuti/depoziti u domaćoj valuti	0,74	0,81	0,94
4.	L4 = kratkoročni plasmani/kratkoročne obaveze	38,62	32,77	14,24
5.	L5 = likvidna aktiva/ukupna aktiva	0,41	0,37	0,28

Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

Grafikon 1: Pokazatelji likvidnosti Banke Intesa a.d. Beograd

Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

Na osnovu analize pokazatelja likvidnosti Banke Intesa a.d. Beograd za posmatrana tri perioda, može se konstatovati visoka likvidnost. Pokazatelj L1 u 2016. godini sa 12.78 učešća u odnosu na 2015. i 2014. godinu. Isto ukazuje na veću raspoloživost gotovine i likvidnih sredstava. To potvrđuje i pokazatelji L2 i L4 za 2016. godinu, odnosno veći plasman kratkoročnih plasmana u obliku kredita i potraživanja od komitenata, dok u 2014. godini Banca Intesa beleži veći plasman u obliku kredita i potraživanja od banke i drugih finansijskih organizacija.

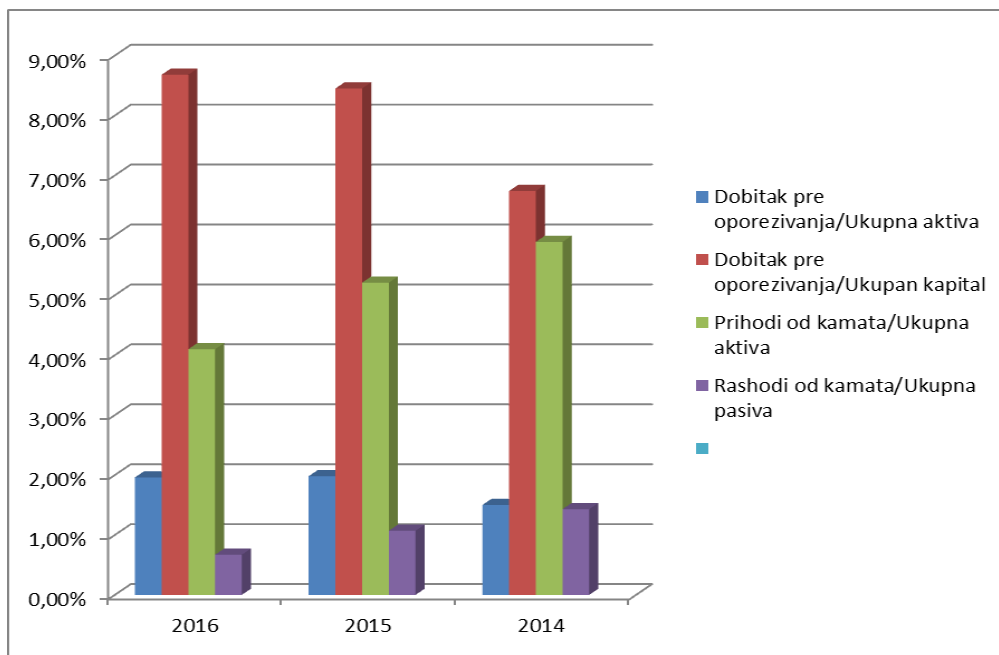
Pokazatelji poslovanja Banke Intesa a.d. Beograd

Na osnovu pokazatelja poslovanja Banca Intesa u sva tri posmatrana perioda ostvaruje dobitak, odnosno dobitak ima tendenciju rasta sa 1,50% u 2014. godini na 1,96% u 2016. godini. Ako se uporedi dobitak pre oporezivanja sa ukupnim kapitalom, možemo uočiti takođe tendenciju rasta od 6,74% u 2014. godini na 8,68% u 2016. godini, odnosno porast za 1,94%. Jedan od najvažnijih ciljeva banke ogleda se u povećanju obima poslovanja sa klijentima niskog rizika kako u segmentu fizičkog lica i malog biznisa, tako i u pogledu privrednih klijenata. Međutim, otežani privredni uslovi u Republici Srbiji prelivaju se i na bankarski sektor, otuda i pad prihoda od kamata u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu za 1,11%. Dok rashodi od kamata u odnosu na ukupnu pasivu beleže tendenciju pada sa 1,43% u 2014. godini na 0,67% u 2015. godini.

Tabela 2: Pokazatelji poslovanja Banke Intesa a.d. Beograd

Redni broj	Pokazatelji	Struktura		
		2016	2015	2014
1.	Dobitak pre oporezivanja/Ukupna aktiva	1,96%	1,98%	1,50%
Redni broj	Pokazatelji	Struktura		
		2016	2015	2014
2.	Dobitak pre oporezivanja/Ukupna kapital	8,68%	8,45%	6,74%
3.	Prihodi od kamata/Ukupna aktiva	4,10%	5,21%	5,89%
4.	Rashodi od kamata/Ukupna pasiva	0,67%	1,07%	1,43%

Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

Grafikon 2: Pokazatelji poslovanja Bance Intesa a.d. Beograd

Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

Pokazatelji prinosa banke ROE i ROA

ROE je najbitniji pokazatelj za akcionare banke. On pokazuje koliki prinos mogu očekivati na knjigovodstvenu vrednost investiranog kapitala u datu banku, odnosno koliki profit mogu prisvojiti na osnovu odabrane kombinacije prinosa - rizika, svojstvene akcijama date banke. Posledično, ovaj pokazatelj indikuje koliko banaka može računati u budućnosti na mobilizaciju kapitala kroz nove emisije akcija, odnosno koliko će u tom pogledu biti konkurentna u odnosu na druge banke (Stojanović, Stanojević, 2017; Wanke et al., 2019).

ROA pokazuje, efikasnost menadžmenta i zaposlenih u banci kod upravljanja ukupnom aktivom, a u kontekstu ostvarivanja neto profita nakon oporezivanja. Navedeni pokazatelj se može okarakterisati kao najbolje merilo za efikasnost banke kod većine regulatornih tela koja su nadležna za kontrolu banaka. U praksi je najbolje koristiti prosečan iznos aktive (za prethodnu i datu godinu) kod izračunavanja ROA kako bi se pokušalo izbeći distorzija koja nastaje kada aktiva ili raste ili se smanjuje tokom godine, a upoređuje se sa profitom koji je stvoren u celoj godini (Đorđe, Bjelica, Ristić, 2003).

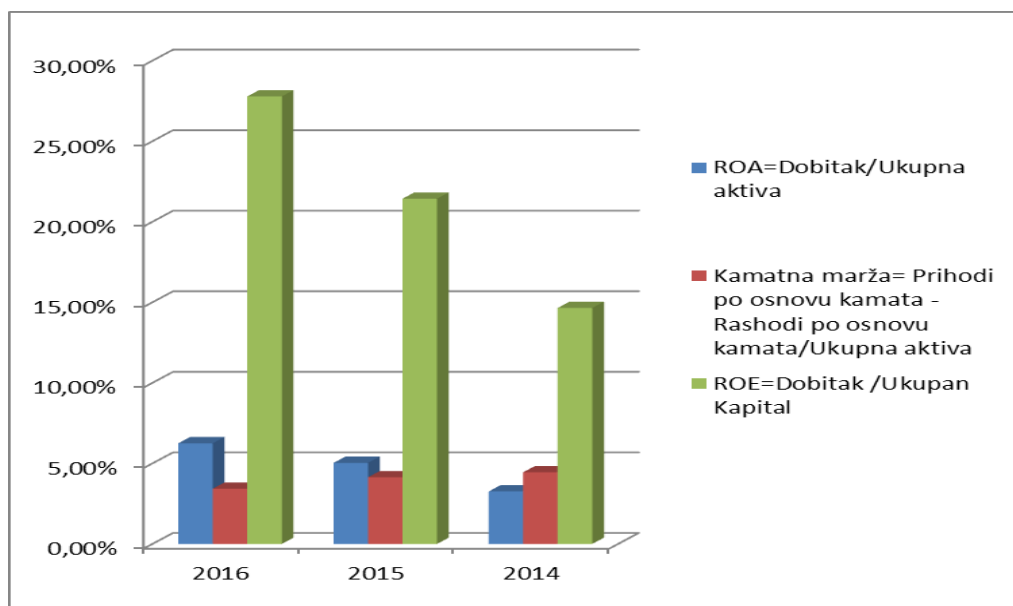
Tabela 3: Pokazatelji prinosa Banke Intesa a.d. Beograd

Redni broj	Pokazatelji	Struktura		
		2016	2015	2014
1.	Dobitak	34.484.276	24.559.933	15.416.228
Redni broj	Pokazatelji	Struktura		
		2016	2015	2014
2.	Ukupna aktiva	551.415.772	487.799.169	472.957.281
3.	Ukupan kapital	124.140.812	114.597.944	105.209.405
4.	Prihodi po osnovu kamata	22.618.727	25.419.472	27.838.612
5.	Rashodi po osnovu kamata	3.704.345	5.209.044	6.775.049
6.	ROA=Dobitak/Ukupna aktiva	6,25%	5,03%	3,26%

7.	Kamatna marža= Prihodi po osnovu kamata - Rashodi po osnovu kamata/Ukupna aktiva	3,43%	4,14%	4,45%
8.	ROE=Dobitak/Ukupan Kapital	27,78%	21,43%	14,65%

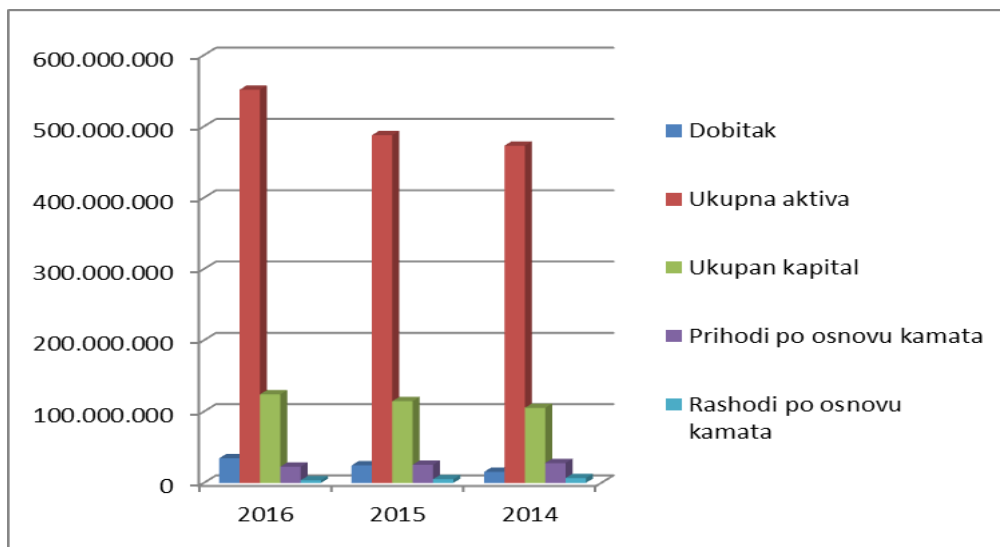
Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

Grafikon 3: Pokazatelji prinosa Bance Intesa a.d. Beograd

Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

Grafikon 4: Pokazatelji bilansnih pozicija Banke Intesa a.d. Beograd

Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

Na osnovu analize bilansnih stavki iz tabele broj 5., Banca Intesa u sva tri posmatrana perioda ostvaruje dobitak sa tendencijom rasta, tj. u 2014. godini beleži se dobitak 15.416.228 hiljada dinara dok se u 2016. godini beleži 34.484.276. Na efikasno poslovanje ukazuje i pokazatelj ROA koji pokazuje tendenciju rasta poslovanja sa 3,26% u 2014. godini na 5,03% u 2015. godini, odnosno 6,25% u 2016. godini. Kamatna marža Banke Intesa pokazuje sposobnost menadžmenta banke da obezbedi maksimum prihoda po osnovu kamata na različite plasmane, uz istovremeno korišćenje najjeftinijih izvora finansiranja kamatonosne aktive. Na osnovu rezultata kamatne marže u 2014. godini se beleži 4,45%, dok u 2016. godini iznosi 3,43% što ukazuje na blagu tendenciju pada kao rezultat dobre konkurencije na tržištu bankarskih usluga i ukazuje na dobru efikasnost i profitabilnost Banke Intesa na tržištu Republike Srbije. U razmatrane tri godine 2014., 2015., 2016., vrednost ROE u Intesa banci ima trend stalnog rasta i kreće se od 14,65% u 2014. godini do 27,78% u 2016. godini. Ovaj pokazatelj u Intesa banci govori da prinos po jedinici kapitala ima trend visokog rasta i predstavlja merilo uspešne poslovne politike menadžmenta banke.

Pozicija Komercijalne banke a.d. Beograd a.d. na novčanom tržištu sa aspekta analize finansijskih pokazatelja

Pokazatelji likvidnosti

Rizik likvidnosti može se definisati kao rizik da finansijska institucija, tj. u ovom slučaju banka, neće moći nesmetano pretvarati svoja sredstva planiranom i potrebnom dinamikom.

Rizik likvidnosti može se posmatrati kao sistematski rizik finansijske institucije, a odnosi se na situaciju u kojoj banka ne može da pretvara finansijska sredstva u skladu sa definisanim planom.

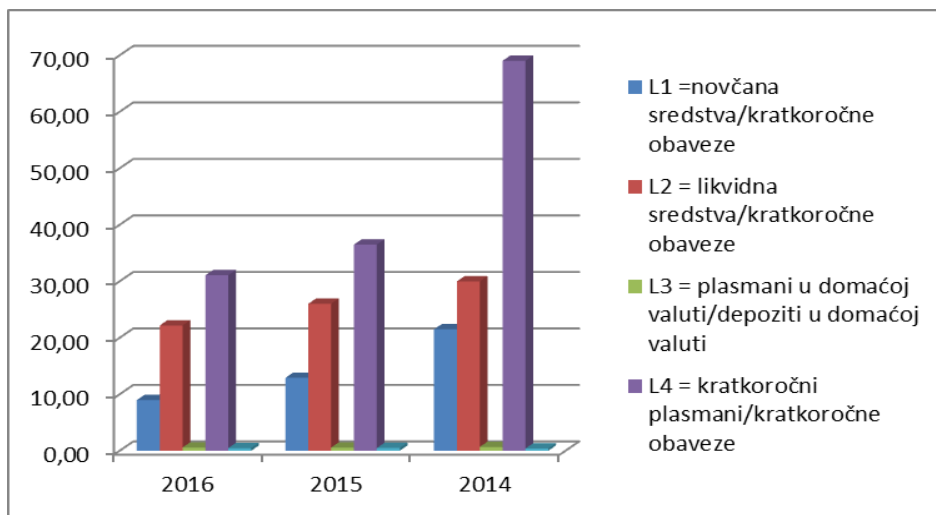
Pokazatelji likvidnosti Komercijalne banke, ukazuju na blagi pad likvidnosti u 2016.godini gde L1 iznosi 8,97 u odnosu na 2015.(12,91) i 2014.godini beleži 21,49. Razlog tome su manja raspoloživost gotovinom i smanjeni kreditni plasmani, odnosno plasmana privredi, prvenstveno kao posledica smanjenja tražnje. Međutim i pored otežanih uslova poslovanja Komercijalna banka ima zadovoljavajuću likvidnost što potvrđuje i pokazatelj L2 u sve tri posmatrane godine.

Tabela 4: Pokazatelji likvidnosti Komercijalne banke a.d. Beograd

Redni broj	Pokazatelji	Struktura		
		2016	2015	2014
1..	L1 =novčana sredstva/kratkoročne obaveze	8,97	12,91	21,49
2.	L2 = likvidna sredstva/kratkoročne obaveze	22,18	26,02	29,98
3.	L3 = plasmani u domaćoj valuti/depoziti u domaćoj valuti	0,58	0,57	0,68
4.	L4 = kratkoročni plasmani/kratkoročne obaveze	31,07	36,50	69,02
5.	L5 =likvidna aktiva/ukupna aktiva	0,48	0,49	0,40

Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

Grafikon 5: Pokazatelji likvidnosti Komercijalne banke a.d. Beograd

Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

U ovom primeru, gotovina i gotovinski ekvivalenti tj. likvidna aktiva kojom raspolaže Komercijalna banka, može se pokriti obaveze prema kratkoročnim deponentima i primljenim kreditima od drugih banaka. Ovaj racio utvrđuje stepen likvidnosti banke (Diallo, 2018). Pošto u praksi neće svi kratkoročni deponenti opozvati i podići svoje depozite u jednom istom –hipotetičkom trenutku, a smatra se da je dovoljan onaj pokazatelj koji prelazi 20%, onda se može zaključiti da je Komercijalna banka po ovom pokazatelju izuzetno likvidna.

Ovako visok pokazatelj se može tumačiti činjenicom da je učešće transakcionih depozita u Komercijalnoj banci relativno nisko u odnosu na ostale depozite (prvenstveno oročenu deviznu štednju stanovništva), a takođe se može tumačiti i visokim obimom gotovinskih ekvivalenata i niskim obimom primljenih kredita. (Preuzeto: www.kombank.com/pdf/godisnji_2016.pdf)

Pokazatelji poslovanja

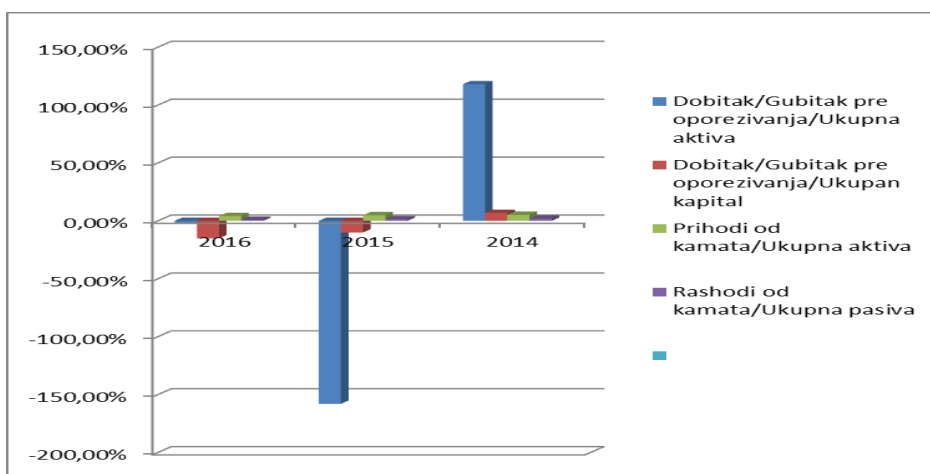
Na rezultat u 2016. godini, kao i 2015. godini najveći uticaj su imali rashodi obezvređenja plasmana i kreditno rizičnih vanbilansnih stavki. Na kraju 2016. godine Banka je zabeležila pad neto prihoda od kamata i neto prihoda od naknada, dok je sa druge strane zabeležila jednokratno povećanje ispravki vrednosti plasmana, što je na kraju rezultiralo gubitkom pre oporezivanja u iznosu od RSD 8.377,6 miliona.

Tabela 5: Pokazatelji poslovanja Komercijalne banke a.d. Beograd

Redni broj	Pokazatelji	Struktura		
		2016	2015	2014
1.	Dobitak / Gubitak pre oporezivanja	-8.377.636	-6.175.885	4.785.577
2.	Prihodi od kamata	16.668.075	19.094.582	21.224.379
3.	Rashodi od kamata	3.226.341	5.326.500	7.925.793
4.	Ukupna aktiva	400.017.469	391.856.849	406.261.524
5.	Ukupna pasiva	400.017.469	391.856.849	406.261.524
6.	Ukupan kapital	55.424.302	61.456.734	69.546.804
I	Dobitak/Gubitak pre oporezivanja/Ukupna aktiva	-2,09%	-1,58	1,18
II	Dobitak/Gubitak pre oporezivanja/Ukupan kapital	-15,12%	-10,05%	6,88%
III	Prihodi od kamata/Ukupna aktiva	4,17%	4,87%	5,22%
IV	Rashodi od kamata/Ukupna pasiva	0,81%	1,36%	1,95%

Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

Grafikon 6: Pokazatelji poslovanja Komercijalne banke a.d. Beograd

Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

Pokazatelji ROA i ROE

U literature se mogu pronaći različiti aspekti finansijske politike jedne države kao što su pre svega likvidnost, rentabilnost, finansijska racionalnost, efikasnost i drugi (Benković, 2018).

Koeficijent prinosa ROA se često primenu nalazi na bankama i to predstavlja posledicu da je teška konstrukcija novčanih tokova (Milenković, Kalaš, 2020). Ovaj koeficijent je bitan koeficijent profitabilnosti i važan pokazatelj rukovođenja bankom (Maverick, 2019). Kao važna aktivnost pri realizaciji aktivnosti poslovanja je kontrola trenutne profitabilnosti (Fairfield, Whisenant, Yohn, 2003). Ono što je karakteristično u bankarskom sektoru je da velike banke iskazuju bolje performanse na profitabilnost, dok manje banke imaju tendenciju rasta i povećanja efikasnosti poslovanja u kontekstu rasta prodaje (Lawrence, Law, 1999).

Racio pokazatelji rentabilnosti predstavljaju instrument kontrole i meru rentabiliteta. Uobičajena je njihova podela na parcijalne i globalne pokazatelje zarađivačke sposobnosti. Pokazatelji rentabilnosti se dele u dve grupe. Prvu grupu čine pokazatelji rentabilnosti prihoda, koji pokazuju rentabilnost u odnosu na prihode od prodaje i u ovu grupu pokazatelja spadaju: stopa bruto dobitka, stopa poslovnog dobitka i stopa neto dobitka. U drugoj grupi se nalaze pokazatelji koji pokazuju rentabilnost u odnosu na investicije: stopa prinosa na ukupnu imovinu (Return on assets – ROA), i stopa prinosa na sopstveni kapital (Return on equity – ROE). Zajedno ove dve grupe pokazatelja pokazuju ukupnu efikasnost poslovanja preduzeća (Jumono, Achsani, Hakim, Fidaus, 2016).

Stopa prinosa na sopstveni kapital (Return on equity, ROE) = Neto dobitak / Prosečan sopstveni kapital.

Ovaj koeficijent daje prikaz koliko dobiti se može ostvariti na uloženi akcionarski kapital, odnosno daje prikaz zarade kompanije angažovanjem uložениh akcionarskih sredstava. Navedenim koeficijentom pogodno je upoređivanje profitabilnosti kompanija koje se nalaze u istoj privrednoj grani. Naime, kompanija koja ima veći navedeni koeficijent (prilikom uporedne analize dve ili više kompanija) ili kod koje je navedeni koeficijent kada se uporedi sa reperima veći od njih (prosečan koeficijent u njegovoj privrednoj grani) uspešnije je upravljanje akcionarskim kapitalom, odnosno i investitorima privlačnije.

Samo uvećanje realnog nivoa vrednosti sopstvenog kapitala uvećalo je realizovanje poslovnih aktivnosti kompanije (Đuričin, Behara, 2019).

Ono što čini kapital odnosi se na (Milanović, Andžić, Butulija, 2017)

stopu prinosa na sopstveni kapital i proizvod je dve veličine (Wang, Sui, 2019):

- stope neto dobitka i
- koeficijent obrta sopstvenih sredstava.

Stopa prinosa na sopstveni kapital = Stopa neto dobitka ili neto margina $\times$ Koeficijent obrta aktive koja je finansirana iz sopstvenog kapitala (sopstvena sredstva)

Neto margina = Neto dobitak / Poslovni prihodi

Koeficijent obrta sopstvenih sredstava = Poslovni prihodi / Prosečan sopstveni kapital

Aktiva koja je finansirana iz sopstvenog kapitala (sopstvena sredstva) dobija se kada se od ukupne aktive oduzmu obaveze koje privredno društvo ima prema trećim licima.

Tabela 6: Pokazatelji prinosa Komercijalne banke a.d. Beograd

Redni broj	Pokazatelji	Struktura		
		2016	2015	2014
1.	Dobitak/Gubitak	-8.063.183	-6.299.631	4.785.577
2.	Ukupna aktiva	400.017.469	391.856.849	406.261.524
3.	Ukupan kapital	55.424.302	61.456.734	69.546.804
4.	Prihodi po osnovu kamata	16.668.075	19.094.582	21.224.379
5.	Rashodi po osnovu kamata	3.226.341	5.326.500	7.925.793
6.	ROA=Dobitak/Ukupna aktiva	-2,02%	-1,61%	1,17%
7.	Kamatna marža= Prihodi po osnovu kamata - Rashodi po osnovu kamata/Ukupna aktiva	3,36%	3,51%	3,27%
8.	ROE=Dobitak /Ukupan Kapital	-14,55%	-10,25%	6,88%

Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

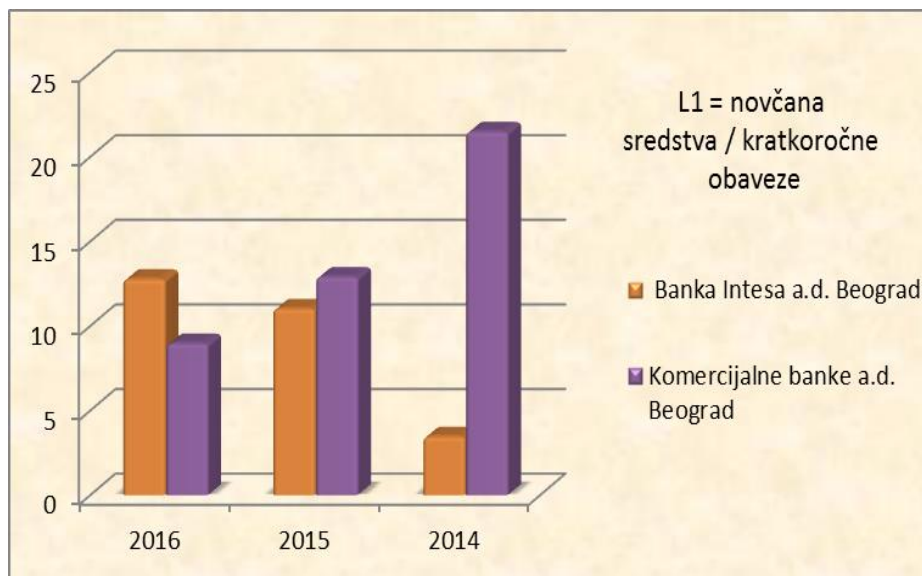
Komercijalna banka u 2016. i 2015. godini ostvaruje gubitak, dok u 2014. godini dobitak u iznosu 4.787,6 miliona dinara. Na neefikasno poslovanje ukazuje i pokazatelj ROA koji pokazuje tendenciju pada poslovanja u 2016. godini 2,02%, dok u 2015. godini pokazatelj ROA beleži -1,61%. Pokazatelj

ROE Komercijalne banke ima negativan rezultat u 2016. godini (14,55%) i 2015. godini (10,25%) što govori da prinos po jedinici kapitala ima trend pada u posmatranim godinama i predstavlja merilo ne tako uspešne poslovne poslovne politike menadžmenta Komercijalne banke.

Uporedna analiza Banke Intese i Komercijalne banke

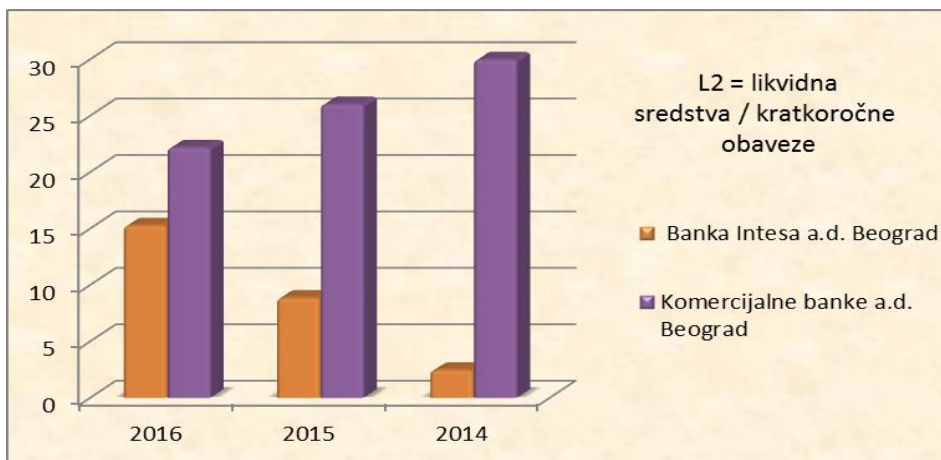
Na kraju 2016. godine bankarski sektor Srbije ostvario je pozitivan finansijski rezultat i poslovao je profitabilnije u odnosu na isti period prethodne godine. Pozitivan uticaj na promenu profitabilnosti bankarskog sektora imalo je pre svega smanjenje neto kreditnih gubitaka, koje je najvećim delom rezultat nižih neto rashoda po osnovu indirektnih otpisa plasmana bilansnih pozicija. Smanjenje neto dobitka od kamata delovalo je u suprotnom smeru. Bankarski sektor je visoko likvidan, tako da rizik likvidnosti ne predstavlja pretnju po finansijsku stabilnost. U skladu sa Strategijom za uvođenje standarda Bazel III u Srbiji, Izvršni odbor Narodne banke Srbije je na sednici održanoj 15. decembra 2016. usvojio regulatorni paket kojim se u domaću regulativu uvode standardi Bazel III, a čija će primena početi 30. juna 2017. godine. Sastavni deo ovog regulatornog paketa je i Odluka o adekvatnosti kapitala banke, kojom su, između ostalog, regulisani i nova dva pokazatelja adekvatnosti kapitala: pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala (4,5%) i pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala (6%), pored pokazatelja adekvatnosti kapitala banke (8%).

Grafikon 7: Pokazatelj L1 - uporedna analiza Banke Intesa i Komercijalne banke

Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

Grafikon 8: Pokazatelj L2 - uporedna analiza Bance Intesa i Komercijalne banke

Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

Grafikon 9: Pokazatelj L5 - uporedna analiza Bance Intesa i Komercijalne banke

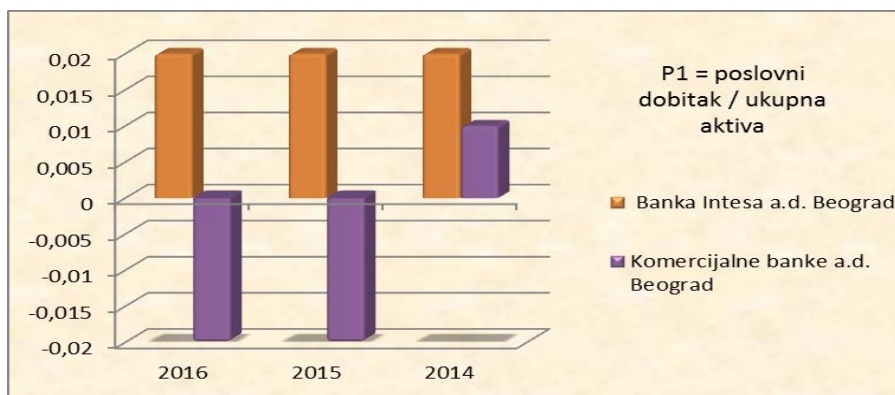

Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

Na osnovu grafičkog prikaza uporedne analize pokazatelja likvidnosti L1, L2 i L5 možemo konstatovati visoku likvidnost u sva tri posmatrana perioda Komercijalne banke u odnosu na Banku Intesu. Takođe možemo konstatovati da taj rast je obrnut, odnosno kod Komercijalne banke likvidnost ima blagu tendenciju pada u 2016. godini u odnosu na prethodne dve godine, dok kod Banke Intesa likvidnost raste od 2014. godine u odnosu na 2015. godinu i 2016. godinu. Pokazatelj L1 kod Komercijalne banke ima tendenciju pada u 2016. godini u odnosu na 2014. godinu, razlog tome jeste manja raspoloživost gotovinom i smanjeni kreditni plasmani, odnosno plasmana privredi, prvenstveno kao posledica smanjenja tražnje. Dok pokazatelj L1 Banke Intesa

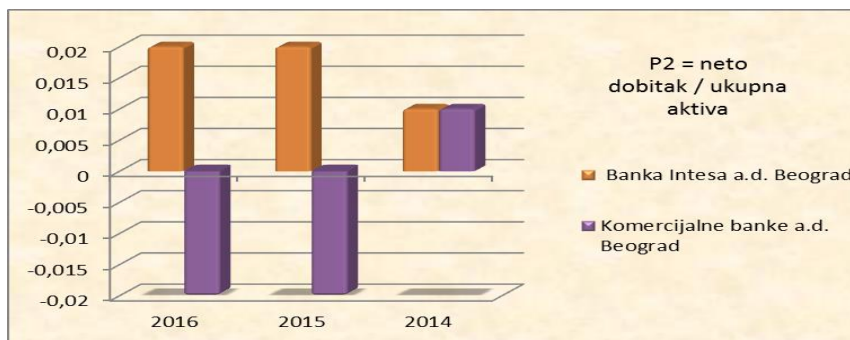
pokazuje tendenciju rasta od 2014. godine, to ukazuje na veću raspoloživost gotovine i likvidnih sredstava.

Grafikon 10: Pokazatelj P1 - uporedna analiza Bance Intesa i Komercijalne banke

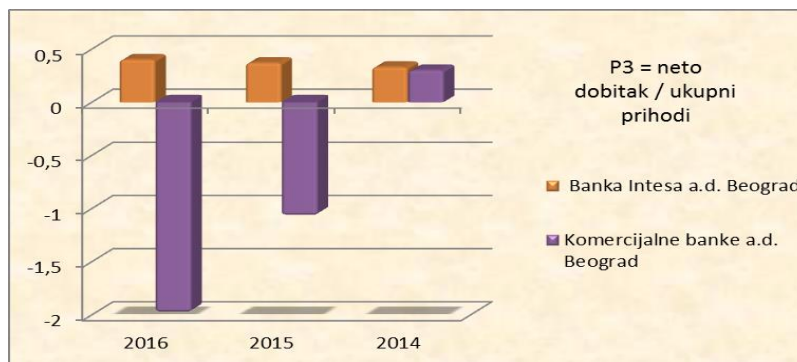
Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

Grafikon 11: Pokazatelj P2 - uporedna analiza Bance Intesa i Komercijalne banke

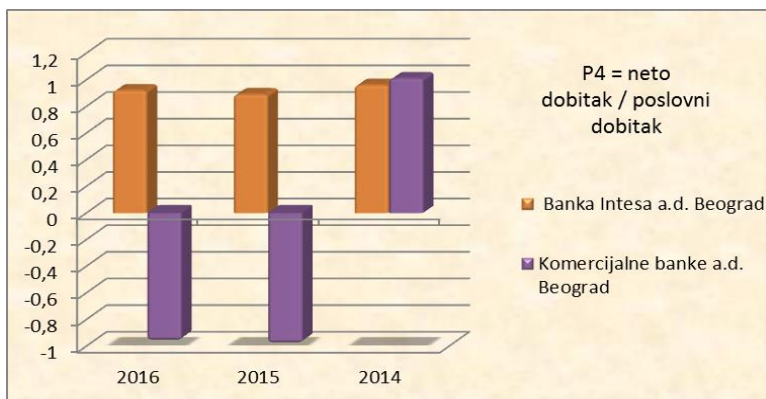
Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

Grafikon 12: Pokazatelj P3 - uporedna analiza Bance Intesa i Komercijalne banke

Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

Grafikon 13: Pokazatelj P4 - uporedna analiza Bance Intesa i Komercijalne banke

Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

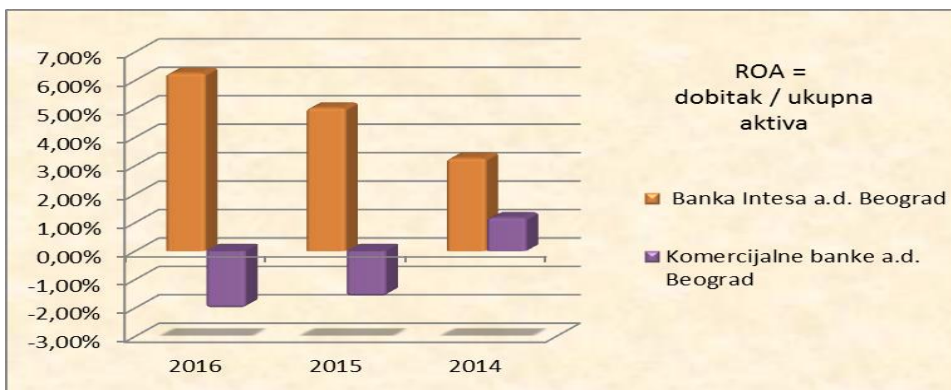
Grafikon 14: Pokazatelj P5 - uporedna analiza Bance Intesa i Komercijalne banke

Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

Na osnovu grafičkih prikaza uporedne analize koeficijenata P1, P2, P3, P4 i P5 Bance Intese i Komercijalne banke, možemo uočiti da Banca Intesa u sva tri posmatrana perioda ostvaruje dobitak, što ukazuje da Banca Intesa ostvaruje rast neto dobitka kroz rast neto prihoda, odnosno poslovnih prihoda i rasta poslovnog dobitka. Međutim, pokazatelji Komercijalne banke daju drugačiju sliku, jedini dobitak Komercijalna banka ostvaruje u 2014. godini, dok se u 2015. i 2016. godini beleži gubitak. To ukazuje na činjenicu da je banka beležila pad neto prihoda od kamata i neto prihoda o naknada što je uzrokovalao nastanak gubitka u posmatranim godinama.

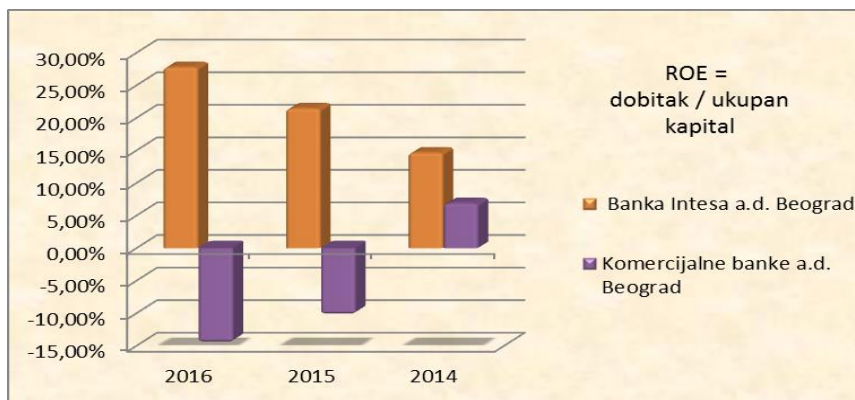
Grafikon 15: Pokazatelj ROA - uporedna analiza Bance Intesa i Komercijalne banke

Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

Na osnovu grafičkog prikaza možemo konstatovati da Banka Intesa u poređenju sa Komercijalnom bankom ima rastuću efikasnost poslovanja u sva tri posmatrana perioda. Pokazatelj ROA beleži tendenciju rasta od 2014. godine kada je u pitanju Banca Intesa, to ukazuje na sposobnost menadžmenta banke da obezbedi maksimum prihoda po osnovu kamata na različite plasmane.

Grafikon 16: Pokazatelj ROE - uporedna analiza Bance Intesa i Komercijalne banke

Izvor: <http://pretraga3.apr.gov.rs/pretragaObveznikaFI>

Na osnovu uporednog grafičkog prikaza pokazatelj ROE u Intesa banci ima trend stalnog rasta i to ukazuje da prinos po jedinici kapitala ima trend visokog rasta i predstavlja merilo uspešne poslovne politike menadžmenta banke (Berger, Minnis, Sutherland, 2017). Sa druge strane Komercijalna banka beleži negativan rezultat u 2016. godini i 2015. godini što govori da prinos po jedinici

kapitala ima trend pada u posmatranim godinama i predstavlja merilo ne tako uspešne poslovne politike menadžmenta Komercijalne banke.

Zaključak

Očuvanje likvidnosti i profitabilnosti, kao i njihova izgradnja predstavljaju osnovu za egzistenciju kako preduzeća, tako i bankarskog sektora. Najznačajniji rizici sa kojima se susreću savremene banke jesu nelikvidnost i neprofitabilnost, te kao posledica javlja se mogućnost kolapsa u poslovanju.

Na osnovu sprovedene analize pozicije Banke Intesa a.d. Beograd i Komercijalne banke a.d. Beograd sa aspekta likvidnosti poslovanja može se uočiti postojanje da kod Komercijalne banke likvidnost ima blagu tendenciju pada u 2016. godini u odnosu na prethodne dve godine, dok kod Banke Intesa likvidnost raste od 2014. godine u odnosu na 2015. godinu i 2016. godinu. Pokazatelj L1 kod Komercijalne banke ima tendenciju pada u 2016. godini u odnosu na 2014. godinu, razlog tome jeste manja raspoloživost gotovinom i smanjeni kreditni plasmani, odnosno plasmana privredi, prvenstveno kao posledica smanjenja tražnje. Dok pokazatelj L1 Banke Intesa pokazuje tendenciju rasta od 2014. godine, to ukazuje na veću raspoloživost gotovine i likvidnih sredstava.

U posmatranom periodu može se uočiti da Banka Intesa u poređenju sa Komercijalnom bankom ima rastuću efikasnost poslovanja. Pokazatelj ROA beleži tendenciju rasta od 2014. godine kada je u pitanju Banca Intesa, to ukazuje na sposobnost menadžmenta banke da obezbedi maksimum prihoda po osnovu kamata na različite plasmane.

Takođe, pokazatelj ROE u Intesa banci ima tendenciju konstantnog rasta što pokazuje da prinos po jedinici kapitala ima trend visokog rasta, a što je posledica uspešne poslovne politike menadžmenta banke. Posmatrajući drugu stranu, Komercijalna banka ostvaruje negativan rezultat u 2016. i 2015. godini što ukazuje na tendenciju pada prinosa po jedinici kapitala i predstavlja merilo ne tako uspešne poslovne politike menadžmenta Komercijalne banke.

Iz svega napred navedenog može se zaključiti da je od izuzetne važnosti da bankarski sektor vodi aktivnu politiku upravljanja rizikom, te na taj način smanjiti njegove negativne efekte i obezbediti stabilno i efikasno funkcionisanje.

Literatura

1. Abascal R., F. González. 2019. [Shareholder protection and bank executive compensation after the global financial crisis](#). [Journal of Financial Stability](#) 40, 15-37

2. Avino D. E., T. Conlon, J. Cotter. 2019. [Credit default swaps as indicators of bank financial distress](#). [Journal of International Money and Finance](#) 94, 132-139
3. Abdelbadie, R.A., A. Salama. 2019. [Corporate governance and financial stability in US banks: Do indirect interlocks matter?](#) [Journal of Business Research](#) 104, 85-105
4. Benković S. 2018. Financial management, control, managerial accounting, University of Belgrade – Faculty of Organizational Sciences;
5. Berger P.G., M. Minnis, A. Sutherland. 2017. [Commercial lending concentration and bank expertise: Evidence from borrower financial statements](#). [Journal of Accounting and Economics](#) 64, (2–3): 253-277
6. Cubillas E., N. Suárez. 2018. [Bank market power and lending during the global financial crisis](#). [Journal of International Money and Finance](#) 89, 1-22.
7. Deaton A. 1989. Saving and liquidity constraints, national bureau of economic research 1050 Massachusetts Avenue Cambridge, MA 02138.
8. Diallo B. 2018. [Bank efficiency and industry growth during financial crises](#). [Economic Modelling](#) 68, 11-22.
9. Degl'Innocenti M., K. Grant, A. Šević, N.G. Tzeremes. 2018. [Financial stability, competitiveness and banks' innovation capacity: Evidence from the Global Financial Crisis](#). [International Review of Financial Analysis](#) 59, 35-46
10. Fairfield P., J.S. Whisenant, T.L.Yohn. 2003. Accrued Earnings and Growth: Implications for Future Profitability and Market Mispricing, American Economic Association.
11. Hollmayr J., M. Kühl. 2019. [Learning about banks' net worth and the slow recovery after the financial crisis](#). [Journal of Economic Dynamics and Control](#) 109, 103776
12. Jackowicz K., L. Kozłowski. 2019. [Social ties between SME managers and bank employees: Financial consequences vs. SME managers' perceptions](#). [Emerging Markets Review](#) 40, 100619
13. Jumono S., N.A. Achsani, D.B. Hakim, M. Fidaus. 2016. The Effect of Loan Market Concentration on Banking Rentability: A Study of Indonesian Commercial Banking, Dynamics Panel Data Regression Approach, International Journal of Economics and Financial Issues 6, (1): 207-213;
14. Kostić R. 2020. Revizija ostvarivanja ciljeva budžetskih programa. Održivi razvoj 2, (1): 41-52.
15. Köster H., M. Pelster. 2017. Financial penalties and bank performance. [Journal of Banking & Finance](#) 79, 57-73.
16. Lawrence S., J. Law. 1999. Profitability and Marketability of the Top 55 U.S. Commercial Banks, Management Science;
17. Maverick J. 2019. Key Financial Ratios to Analyze Retail Banks.

18. Milanović N., S. Andžić, & M. Butulija. 2017. Struktura kapitala kao determinanta vrednosti preduzeća. *Oditor* 3, (1): 80-91.
19. Milenković N., B. Kalaš. 2020. Banke versus fondovi rizičnog i privatnog kapitala – supstitut ili komplement?. *Kultura polisa* 16, (41): 653-663.
20. Mihajlović M., & B. Vidić. 2019. Knjigovodstvo kao uslov održivog razvoja. *Održivi razvoj* 1, (2): 27-36.
21. Prdić N. 2020. Marketing u funkciji razvoja aukcijske trgovine. *Kultura polisa* 17, (42):643-653.
22. Stojanović C., P. Stanojević. 2017. Ciljevi organizacionog sistema i IMS-a. *Akcionarstvo* 23, (1): 5-18.
23. Wanke P., M.A.K. Azad, A. Emrouznejad, J. Antunes. 2019. [A dynamic network DEA model for accounting and financial indicators: A case of efficiency in MENA banking. International Review of Economics & Finance](#) 61, 52-68.
24. Wang R., Y. Sui. 2019. [Political institutions and foreign banks' risk-taking in emerging markets. Journal of Multinational Financial Management](#) 51, 45-60.
25. Wang M., X. Sun. 2019. [Identity of large owner, regulation and bank risk in developing countries. Journal of International Financial Markets, Institutions and Money](#) 59, 106-133.
26. www.kombank.com
27. www.banaintesa.rs

BANKS 'POSITION FROM THE ASPECT OF FINANCIAL INDICATORS ANALYSIS

Sanja Bakić³, Zdravko Petković⁴

Abstract

Liquidity can be defined as an entity's ability to settle short-term liabilities on maturity. The subject of the research is the analysis of banks' position in the money market, with the aim of determining their effectiveness from the aspect of liquidity indicators and indicators of ROA and ROE banks. The research was conducted on the basis of the method of analysis and synthesis. The results of the research conducted on the example of Bank Intesa a.d. Belgrade and

³ PhD student, Faculty of Economics in Subotica, University of Novi Sad, Segedinski put 9-11, Subotica, Serbia e-mail: sanja.bakic991@gmail.com

⁴ Clinical Center of Serbia, Pasterova 2, Belgrade, Serbia

Komercijalna Banka a.d. Belgrade shows that at the end of 2016, banks achieved a positive financial result and operated profitably, and that the banking sector is liquid and that liquidity is not a threat to financial stability. In order to enable sustainable development of banks' business efficiency, it is necessary to continuously adapt the banking sector to changes in the market.

Keywords: *liquidity, business indicators, yield indicators*

Datum prijema (Date recieved): 22.12.2019.

Datum prihvatanja (Date accepted): 22.04.2020.